

Zdravi gospodarski temelji pogoj za obstoj manjšine

V našem listu smo v zadnjem času že nekajkrat poudarili, da so zdravi in krepki gospodarski temelji eden prvih in glavnih pogojev za obstoj in nadaljnji razvoj vsake narodne manjšine in torej tudi naše slovenske manjšine v Italiji. Srednja in starejša generacija primorskih Slovencev se še danes z upravičenim ponosom spominja na uspehe, ki so jih Slovenci v Trstu in Gorici dosegli na domala vseh gospodarskih področjih, kar je na začetku tega stoletja imelo za posledico, da se je v obeh mestih takorekoč prenehal dotedanji raznarodovalni proces naših ljudi in da so se slednji začeli že krepko narodno in politično uveljavljati.

Fašizem se je dobro zavedal pomena, vloge in vpliva, ki so jih imele naše gospodarske ustanove in organizacije za ohranjanje in prebujanje narodne zavesti. Zato so mu bile trn v peti in je takoj udaril po njih ter jih uničil. Povojna Italija — tokrat republika — je na začetku v bistvu v tem pogledu nadaljevala s politiko kraljeve in fašistične predhodnice. V Gorici na primer še do danes ni popravila krivic, ki so nam bile prizadejane v obdobju med obema vojnama. Primeri Trgovskega doma, Zadrúžne zveze, Alojzije-ovišča itd. zgovorno pričajo o nadaljevanju stare politike. Dogajalo se je celo, da so nove oblasti policijsko preganjale tiste, ki so se »drznili« zahtevati, naj se krivice popravijo.

Vseh teh za nas še vedno bolečih zaved ne omenjamo zato, da bi odpirali stare rane, temveč predvsem zato, da bi iz naše polpretekle zgodovine dobili koristne nauke za sedanost in bližnjo prihodnost. Eden teh naukov prav gotovo obstoji v tem, da se moramo vedno dobro zavedati, kako tudi nam danes, kot že v preteklosti našim prednikom, prav nič ne bo darovnega, prav ničesar ne bomo našli že pripravljene »na krožniku«, temveč da se moramo opirati predvsem na lastne sile, če hočemo nekaj stvarnega doseči. V tem pogledu pa po našem prepričanju obstajajo razne in raznolike možnosti, da se kot posamezniki in tudi ter zlasti kot skupnost gospodarsko uveljavimo. Treba je le boljše in smotrnejše organizirati ljudi, ki so sposobni in ki imajo voljo do dela. Takim ljudem, pa naj bodo obrtniki, trgovci, kmetovalci, mali industrijci itd., je treba nuditi pogoje, da svoje poklicno zna-

dalje na 2. strani ■

Na prazniku »prijateljstva« v Tridentu

Krščanska demokracija in narodne manjšine

V okviru vsedravnega praznika »prijateljstva«, ki ga Krščanska demokracija letos prireja v Tridentu in ki je gotovo najpomembnejša kulturno-politična prireditev stranke relativne večine, je bil prejšnji ponedeljek pogovor za okroglo mizo o temi: »Zaščita jezikovnih manjšin«. Zanimivo in značilno je, da je Krščanska demokracija letos vključila na spored posameznih pogovorov za okroglo mizo tudi vprašanje zaščite narodnih manjšin, potem ko je skoraj vsa povojna leta to problematiko zanemarljavo oziroma jo omalovaževala.

Glavno predavanje o zaščiti manjšin je imel znani vseučiliški profesor iz Pize Alessandro Pizzorusso, ki ga Slovenci v Italiji poznamo po njegovih znanstvenih razpravah o manjšinski problematiki in tudi z manjšinske konference leta 1974 v Trstu. Prof. Pizzorusso je v svojih izvajanjih predvsem poudaril, da bi moral parlament izglasovati okvirni zakon o zaščiti narodnih manjšin, s čimer bi izpolnil zlasti šesti člen ustave, medtem ko bi moral posameznim deželam priznati pristojnost za podrobno zakonsko ureditev manjšinske problematike.

Za Slovence v Italiji pa je bil vsekakor pomemben poseg deželnega odbornika iz Furlanije - Julijske krajine Sergio Coloni-ja, ki je obravnaval vprašanje slovenske narodne manjšine in v tej zvezi naglasil, da bi moral parlament čimprej odobriti zakon o globalni zaščiti slovenske manjšine. To problematiko — je dejal Coloni — je podrobno proučila komisija Cassandro, o njej je pred kratkim poglobljeno razpravljala deželni svet Furlanije - Julijske krajine, kar pomeni, da obstajajo tudi politični pogoji za ureditev vprašanja slovenske manjšine v Italiji. Zanimivo in važno je, da je Coloni omenil celotno slovensko manjšino, se pravi tudi Slovence, ki živijo v videmski pokrajini.

V zvezi s prizadevanji za odobritev zakona o globalni zaščiti slovenske manjšine oziroma za pošteno ureditev naše manjšinske problematike je treba omeniti tudi zborovanje, ki ga je priredila sindikalna organizacija CGIL na pomorski postaji v Trstu. Tema zborovanja je bila: »Pravice Slovencev na delovnem mestu in v družbi« O poteku tega zborovanja bomo obširneje poročali v prihodnji številki.

Razumna bitja na drugih svetovih?

Pretekle dni je ameriška vesoljska sonda Voyager 2 iz bližine fotografirala skrivnostni planet Saturn z njegovimi prstani, katerih slike je posnel že Voyager 1. Voyager 2 ni letel skozi prstane kot njegov predhodnik, ampak jih je snemal iz zunanjšega zornega kota, da bi znanstveniki lahko natančneje spoznali njihovo gibanje. Snemal jih je iz oddaljenosti nekaj nad 100.000 kilometrov, dokler se televizijske kamere niso zataknila.

Istočasno pa se je pojavila v delu tiska diskusija o tem, kaj bosta obe vesoljski sondi, ki bosta potem na stotisoče let letali po prostoru Rimske ceste in se približali neštetim planetom v drugih osončjih, še lahko odkrili. Nekateri menijo, da se zna zgoditi, da bosta naleteli na tem svojem fantastičnem dolgem kroženju na kak planet, na katerem bivajo razumna bitja. V ta namen nosita sondi s seboj zlati okrogli plošči, v kateri je vrezana podoba naše Zemlje z osnovnimi podatki v risbah o človeku in njegovi civilizaciji. Znanstveniki priznavajo, da je malo ve-

rjetno, da bi sondi odkrili kak planet z razumnimi bitji, vendar pa to ni izključeno, glede na ogromno število planetov v Rimski cesti. Statistike govorejo v prid tezi, da je življenje in tudi razumno življenje vsaj še na nekaterih planetih Rimske ceste, ker se zdi absurdno, da bi bilo vse ogromno vesolje prazno z edino izjemo naše Zemlje. Vendar pa je tudi to mogoče. Vsekakor si bodo razumna bitja, ki morda živijo na kakem planetu Rimske ceste, in če razpolagajo s primerno tehnično civilizacijo, lahko po podobah na teh zlatih ploščah ustvarila predstavo o nas in o našem svetu. Človeštvo z naše Zemlje je torej že poslalo podatke o sebi v vesoljski prostor. Nikakor pa ni mogoče reči, če je v vesoljskem prostoru na poti kaka vesoljska sonda s kakega drugega sveta, ki nosi s seboj podatke o kakih drugih razumnih bitjih in njihovi civilizaciji.

V zvezi s tem ugibanjem pa se je v nekaterih revijah in tudi dnevnikih sprožila še druga razprava, namreč kakšna bi

dalje na 3. strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 6. septembra, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 11.00 Mladinski oder: »Mali udar«. Napisal Carlo De Mattia, dramaturg Marjana Prepeluh. Tretji del; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni sporedi in prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Poročila.

■ **PONEDELJEK**, 7. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Zdravilna zelišča — Kulturne aktualnosti doma in v svetu — Intervju; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.30 Otroški kotichek; 15.30 Roman v nadaljevanjih — Edvard Moriche: »Mozart na potovanju v Prago«; 16.00 Z besedo in glasbo po — Balearskem otočju; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Za ljubitelje operne glasbe; 18.00 Odnos današnjega sveta do naravnega okolja; 19.00 Poročila.

■ **TOREK**, 8. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Kulturne aktualnosti doma in v svetu; — Četrtekova srečanja; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Motivi z malega zaslona; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes smo izbrali; 15.30 Portreti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Solist z orkestrom; 17.30 »Šakuntala«; 19.00 Poročila.

■ **SREDA**, 9. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Pomisleki — Slovenska poezija skozi stoletja — Razgovor z zdravnikom; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba s koncertnega odra; 14.00 Kratka poročila; 14.10 V gosteh imamo Aretho Franklin; 14.30 Otroški kotichek; 15.30 Roman v nadaljevanjih — Edvard Moriche: »Mozart na potovanju v Prago«; Peti del; 16.00 Orkester RTV Ljubljana; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Klavirski album — Letošnja revija »Primorska poje«; 19.00 Poročila.

■ **ČETRTEK**, 10. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Zanimivosti doma in v svetu — Na počitnice; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Skladatelj-dirigent; 14.30 Otroški kotichek; 15.30 Portreti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Skladbe za zbor... in orkester; — Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ **PETEK**, 11. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Naši nepoznani bratje — Sprehod po naravnih parkih in botaničnih vrtovih — Razgovor z enologom; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Folklorni odmevi; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes smo izbrali; 15.30 Roman v nadaljevanjih — Edvard Moriche: »Mozart na potovanju v Prago«; 16.00 Zvočna kulisa; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Umetna glasba raznih narodov — Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ **SOBOTA**, 12. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Kulturne aktualnosti doma in v svetu — Izseljeniški trenutek; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sobotno srečanje; 14.30 Otroški kotichek; 16.00 Portreti; 16.15 Zimzelene melodije; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Poslušali boste — Letošnja revija »Primorska poje«; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Mesec skavtskih taborov

Skavtski tabor — višek celoletnega delovanja. To ve vsak skavt in skavtinja. To vedo tudi bralci, ki se za slovensko zamejsko skavtsko organizacijo zanimajo in ji sledijo. Tržaški skavti in skavtinje so letos imeli kar mesec dni taborov. Šest taborov za vse starostne dobe so organizirali in speljali od 18. julija do 18. avgusta, ko so se vrnili domov tudi novinci roverji in popotnice, ki so se skupaj s svojimi voditelji in nekaterimi drugimi roverji in popotnicami udeležili potovalnega tabora. Svojo pot so začeli v Podbrdu, od koder so se povzpeli na Črno prst, od tam pa po gorah vse do Lepene, kjer je bilo letos nekakšno oporišče taborov tržaških skavtov. Začeli smo ta članek z zadnjim izmed taborov, ker je bil ta do sedaj za našo organizacijo novost, ki je vsekakor zelo spodbudna. Tega tabora se je sicer udeležilo zelo majhno število članov in članic, saj je veliko starejših v polletnih mesecih zaposlenih ali pa zadržanih zaradi drugih obveznosti, tako da je bilo za letos nemogoče privabiti večje število ljudi. Za gorsko turo, kot so jo prehodili udeleženci potovalnega tabora, pa je mogoče tako manjše število še bolj primerno. Na poti in potem med štiridnevnim bivanjem na taboru v Lepeni pa so imeli tudi bogat program: taborne šole, predavanja, duhovno obnovo, veliko petja in zabave ob tabornih ognjih. Ob svojem povratku so nam povedali, da jih je obiskalo tudi veliko starejših bratov, ki se letos niso udeležili nobenega tabora, in tudi druge osebnosti, ki so obogatile njihova spoznanja in prijateljske vezi.

Vrnimo se sedaj k izvidnikom in vodnicam, ki so se letos prvi podali na tabor. Prvi je postavil svoje šotore tabor C, ki se je utaboril pod vasjo Plužna nedaleč od Bovca. Ta je bil letos najštevilnejši tabor. Skupaj z voditelji je bilo na taboru 60 ljudi. Tabor je vodila Eva Fičur; na taboru pa so bili vodi iz mesta in predmestja. Duhovni vodja pa je bil g. Ivo Miklavec, ki je tudi lani nudil svojo duhovno pomoč tem skupinam. Ne bomo se podrobno spuščali v delovni program tega tabora, ki je bil vsekakor tak, da se udeleženci niso mogli dolgočasiti. Naj samo dodamo, da so se med izvidniki in vodnicami pokazali pravi lončarski umetniki, ki so znali iz gline, ki je ni manjkalo v tleh, narediti zelo lepe in uporabne taborne zgradbe, kot so oltar, ognjišče s pečjo itd. Teden dni po taboru C se je kakih pet sto metrov od njega utaboril tabor B, ki so se ga udeležile skupine izvidnikov in vodnic s Proseka, Kontovela, Repentabra in Opčin. Taboru je načeloval Kazimir Majovski, letos prvič taborni načelnik, ki je povedal, da je tabor, ki se ga je udeležilo 50 fantov in deklet, dobro deloval. Repentabrski župnik Tone Bedenčič pa je bil duhovni vodja. Da je bilo taborno vzdušje vseskozi na višku, so poskrbeli ne samo voditelji, ki so bili v glavnem zelo mladi, ampak tudi udeleženci sami, ki so vedno z velikim navdušenjem sodelovali pri izvajanju programa.

Poglejmo sedaj še v Lepeno. Na koncu te doline so svoje šotore postavili Devičani, Mavhinjci, Križani, Boljunčani in Mačkoljani. To je bil številčno najmanjši tabor, saj je bilo na njem, z vodstvom vred

samo 36 ljudi. To je po besedah Baden Powell najprimernejše število za tabor, ker je pač vzdušje na ta način mnogo bolj skavtsko tudi s tehnične plati in ne samo zato, ker se lahko ustvari lepše prijateljsko vzdušje med udeleženci. Tabor je vodil Marko Tavčar, duhovni vodja pa je bil g. Franc Vončina. Veselo prijateljsko razpoloženje, čudoviti izleti, ki jih nudi Lepena kot izhodiščna točka, veliko petja ne samo skavtskih, ampak tudi narodnih pesmi, poleg tega pa bogato delovanje na taboru so odražale štirinajstdnevno taborjenje teh skupin, ki so prišle na tabor 20. julija. Ker je bil travnik zelo velik, so se zanj odločili

dalje na 3. strani ■

ZDRAVI GOSPODARSKI TEMELJI
POGOJ ZA OBSTOJ MANJŠINE

■ nadaljevanje s 1. strani

nje in svoje sposobnosti čimbolj uveljavijo. Pogoje pa ustvarjaš predvsem s tem, da tem ljudem pravilno urejaš birokratske zadeve, jih pravočasno seznanjaš s predpisi, ki se jih tičejo, jih opozarjaš na razne finančne ugodnosti, jim priskočiš na pomoč, kadar so v trenutni finančni stiski, posreduješ pri odpravljanju in reševanju morebitnih sporov itd.

Priznati je treba, da se je v okviru naše manjšine v zadnjih letih precej naredilo v tem pogledu, kar med drugim dokazuje obstoj in delovanje Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Toda daljnovidna politika zahteva, da se ne zadovoljiš s trenutnim stanjem, da venomer posodabljaš svojo organizacijo, da razmišljaš o novih pobudah in jih po globljem preudarku uresničuješ, da imaš poslušaj za predloge svojih najbolj iznajdljivih in poklicno najsposobnejših članov, da zbereš okrog sebe skupino strokovnjakov za posamezna gospodarska področja, skratka, da se poslužuješ sodobnih metod pri vodenju organizacije. Vse to zahteva ne samo naš položaj, položaj manjšine sredi morja večinskega naroda, temveč tudi sedanja splošna gospodarska kriza, katere posledice je čutiti tudi pri nas.

SPD KOČNA

prireja

1. SLIKARSKI TEDEN
v Svečah na Koroškem

7. - 12. SEPTEMBRA 1981

Udeleženci iz Slovenije, Furlanije-Julijske krajine in Koroške.

Interesenti lahko spoznajo ob obisku v ateleju v stari šoli tehniko suhe igle (radiranke) in se tako sami umetniško udeležujejo.

S P O R E D

Nedelja, 6. septembra, ob 19. uri

Prihod in pozdrav povabljenih umetnikov in gostov v gostilni pri Adamu.

Sreda, 9. septembra, ob 20. uri

Domači večer z moškim pevskim zborom »Kočna«.

Sobota, 12. septembra, ob 19. uri

Predstavitve del in sklepna družabnost.

Kako slovenski misijonarji pomagajo nerazvitim

Iz Buenos Airesa je prispela nova dvojna številka revije »Katoliški misijonari«, za julij in avgust. Revijo izdaja, kot znano, Baragovo misijonišče, urejuje pa jo misijonar lazarist Ladislav Lenček, ki se je še nedavno pomudil tudi v Trstu med svojim obiskom v Evropi.

Kratek uvodnik obravnava atentat na papeža Janeza Pavla II. Sledi zelo zanimivo poročilo misijonarja Andreja Majcena o revščini, ki vlada v Vietnamu. V zelo težkih razmerah živijo zlasti kristjani in domači duhovniki, so takorekoč na meji stradanja.

Sestra Deodata Hočevnar iz Indonezije piše v daljšem članku o indonezijskih verstvih, kjer je zdaj okrog 85 odstotkov mohamedancev, vendar so bili prebivalci Indonezije nekoč najbrž animisti, kot pravi ta slovenska misijonarka, »ker je še sedaj veliko animistov in se vpliv animizma čuti v vseh drugih veroizpovedih«. Zelo zanimivo poročilo je poslal misijonar - salezijanec Joško Kramar iz Papue v Oceaniji. Iz poročila je lepo razvidno, kakšne razmere vladajo v tistem delu sveta.

Takole piše: »Zadnjih 20 kilometrov našega potovanja semkaj je bilo zelo avanturističnih. Ceste iz Kereme do Airmirija ni. Tako smo jo mahnili po morskimi obali. Ob osmih zvečer smo prispeli končno na cilj. Potovanje je mogoče samo ob nizki morski plimi, ker drugače morje vso obalo zalije. Prebivalci so nas sprejeli kar prijazno. Takoj naslednji dan smo začeli trebiti goščavo in podirati drevje, da pripravimo prostor za gradnjo misijonske postaje. Pri delu pa so nam precej nagajale kače in tudi kadar jih ni bilo, smo morali vedno gledati, če ne tiči kaka kača na veji ali se skriva kje na tleh. Kakih 30 pa jih je gotovo v bitki izgubilo glave, nekaj nad 2 metra dolgih. Sedaj gradim s tremi ekipami fantov — tesarjev ali zidarjev tu ni — stavbo za misijonarje, dvorano za šolo in delavnico za fante. Medtem ko fantje gradijo, se učijo tudi gradnje, v kateri se nameravajo kasneje zaposliti. Kmetijstva, cest in industrije v teh krajih ni. Ne poznajo teh stvari. Zato na očiščeni jasi delajo drugi mladi fantje med prostim časom, kjer se uče obdelovati zemljo. Tako se bodo naučili, da se hrana lahko tudi pridelava, ne pa samo nabira v džungli. Ko se bodo pa naučili tega, jim bo lažje govoriti o božji Dobroti, ki pošilja dež, rast in daje rodovitnost, da nas hrani. Dozdaj se je vedno kaj našlo za v lonec, čeprav ne poznamo shramb. Z rednim poukom v šoli, v rokodelstvu in kmetijstvu upamo začeti z novim šolskim letom, v januarju. Za sedaj je vse improvizirano. Vlada v Gulf Province nam je naklonjena, ker si želi kmetijskih in strokovnih šol. Ponudili so nam že pomoč pri gradnji spalnice za fante. Ob nedeljah je obisk pri sv. maši velik, dasiravno je komaj par odstotkov krščenih med domačini. V nekaj vaseh smo otroke že krstili, odrasli pa se morajo na krst preko katehistov dobro pripraviti... Ljudje so nam pripravljeni pomagati pri delu in v zamejno prosijo za rabljeno obleko. V deželi takega luksusa ne poznajo in ne izdelu-

jejo. Uvoženo pa je strašno drago. Večira ljudi tu ne uporablja denarja, ampak samo izmenjavajo dobrine. Prebivalci so zelo temnopolti, kratkih las kot Afrikanci in ne poznajo ambicij v življenju. Zdravje jim ogrožata zlasti jetika in malarija. Tri četrtine otrok umre že pred drugim letom starosti. Zato bo nujno odpreti čimprej tudi ambulanto...«

Misijonar Rok Gajšek poroča z Madagaskarja, kjer deluje precej slovenskih misijonarjev. Razmere v okraju Ranomena takole prikazuje: »Pravijo, da nam bo trda predla. Veste, kar težko si predstavljamo "deževno dobo" brez dežja. Letos je temu tako. Skoraj cel januar je bil povsem suh. Zato je imelo sonce še posebno moč. Ta suša in vročina je škodila predvsem rižu. ki je šel tiste dni v klasje. Sedaj bo treba čakati spet več mesecev do ponovne žetve. In do takrat? Kako se bodo prebijali skozi življenje ti naši ljudje, ki jim je riž osnovna hrana? Več jim pomeni kot nam kruh. Ko smo bili v dneh od 12. do 17. februarja na obisku nekaterih bolj oddaljenih misijonskih postojank, sem bil večkrat kar ob apetit, ko sem premišljeval njihovo brezupno stanje. Kaj ukreniti? Kje dobiti toliko riža, da bi ga imeli dovolj vsi ti ljudje? Poskušali bomo posredovati pri oblasteh, da priskočijo na pomoč najbolj prizadetim. Poleg vsega tega pa je iz dneva v dan vse večja draginja. In trgovina na črno se bo-

hoti, da je joj... Posledica tega je vedno večja podhranjenost ljudi, posebno pri otrocih. Tako jih "nese" vsak najmanjši prehlad ali bolezen. Sestra Marija Pavličič ima polne roke dela. Toda večkrat ji zmanjka potrebnih zdravil. V državnem dispanzerju, ki je tudi v Ranomeni, pa je še slabše: še manj zdravil, če se dobijo, pa so zelo draga...«

Podobna je ostala vsebina teh Katoliških misijonov. Slovenski misijonarji poročajo iz Afrike, Azije in Oceanije. Povsod so znanivci krščanske vere in predstavljajo slovensko kulturo ter se trudijo pomagati revežem, kolikor največ morejo.

—o—

MESEC SKAVTSKIH TABOROV

■ nadaljevanje z 2. strani

tudi voditelji volčičev in veveric za svoje desetdnevno taborjenje. Tako je bilo od 3. do 13. avgusta vse živo na travniku ob suhi strugi Lepenjice. Zabavne igre, lepi izleti, domiselna in šaljiva športna tekmovanja, dan izražanja, ki je sprostil vso neizčrpano fantazijo otrok in še veliko drugega delovanja, je močno zaposlovalo voditelje obeh taborov volčičev in veveric. Nad sto udeležencev tabora A in B pa je pokazalo, kolikšno zanimanje je danes med slovensko mladino za to vzgojno organizacijo.

Zdaj ko so se tabori končali in se bo kmalu začela šola, se bo tudi spet obnovilo letno delovanje organizacije: tedenski sestanki, izleti, srečanja, itd. vse to bo polniho proste ure otrok in njihovih voditeljev za vse leto tja do prihodnjega poletja, ko bo spet čas skavtskih taborov.

Razumna bitja na drugih svetovih?

■ nadaljevanje s 1. strani

mogla biti taka razumna bitja na kakem drugem svetu v Rimski cesti ali v kaki drugi galaksiji. Glede na to, da so naravni zakoni povsod isti — npr. zakon težnosti, viri energije itd. — si lahko mislimo, da dosežki civilizacij na drugih planetih ne bi mogli biti bogve kako različni od naših, čeprav bi lahko imeli drugačne oblike. Vprašanje pa je, kakšna bi bila razumna bitja na planetih kje daleč v Rimski cesti ali zunaj nje. Tudi taka bitja bi bila seveda oblikovana v skladu z naravnimi zakoni, tudi biološkimi, kar pa ne izključuje možnosti velikih razlik. Verjetno bi bila to bitja, ki bi se tudi gibala pokonci, hodila po dveh nogah, imela roke, glavo, telo, drobovje itd., a koža, zobje, oči, ušesa, velikost bi mogli biti povsem drugačni. Enako tudi stopnja umskega razvoja in stopnja civilizacije. Bi jih mogli smatrati za sebi enakovredne, za bitja na človeški ravni, za bitja z dušo, za bitja, vredna vsega spoštovanja?

To vprašanje je dolgo zanimalo predvsem krščanske filozofe. Nekdaj so bili nekateri krščanski misleci mnenja, da bi bila taka bitja čisto drugačna od človeka. Tudi njihov odnos do Boga Stvarnika bi bil drugačen, kajti Jezus Kristus je s svojo smrtjo na križu — tako so govorili — odrešil človeštvo na naši Zemlji, katere mu je kot učlovečen Bog tudi sam pripadal. Kdor ne pripada človeštvu, ne more biti deležen tega odrešenja. Toda seda-

nji katoliški filozofi in teologi so v svojih presoajah bolj previdni in premišljeni. Božje stvarstvo je eno samo, pravijo. Vse stvarstvo je ustvaril isti Bog, zato predstavlja enoto. Bog, ki je ustvaril našo Zemljo, je ustvaril tudi vse druge planete in osončja, Rimsko cesto in vse druge galaksije. Torej je tudi Bog za morebitna razumna bitja na drugih planetih. Če jim je vdihnil dušo, ta duša ne more biti bistveno drugačna kot naša duša, saj ima isti izvor. Nedvomno bi morala teologija rešiti veliko težkih vprašanj v tej zvezi, če bi prišli v dotik s takimi razumnimi bitji drugje, toda izhodišče bi bilo vendarle že vnaprej jasno: tudi tista razumna bitja so od Boga ustvarjena bitja kot mi in bi jih bilo treba tako presojati in spoštovati.

Zanimivo je, da se s tem vprašanjem ni poskušal, kolikor je znano, še noben pisatelj fantastičnih romanov. Morda ravno zato, ker je filozofsko in moralno zapleteno, avtorji fantastičnih romanov pa so se vsaj doslej rajši ukvarjali z dušo Indijancev ali Črncev. V njih so videli evropski osvojevalci in raziskovalci samo primitivne in ceneno delovno silo. Le malokomu je prišlo na misel, da so tudi oni ljudje, da imajo neumrjočo dušo kot Evropejci in da so kot ljudje povsem enakovredni nam. Ta izkušnja bi morala biti današnjemu ali bodočemu človeštvu opomin tudi za odnose z razumnimi bitji na drugih svetovih.

PRED NOVO KULTURNO SEZONO V DEVINU

Poletne počitnice so za veliko večino ljudi že mimo, delo je že skoraj povsod steklo in z začetkom šolskega leta se navadno obnovi tudi kulturna, športna in druga dejavnost.

V najkrajšem času se bo vse to pričelo tudi v Devinu, kjer se bomo ponovno srečali s kopico problemov, ki nas tarejo

SLOVENSKA SKUPNOST Sekcija občine Dolina

prireja 5., 6. in 7. t.m. v Zabrežcu pri Borštu (Hribenci)

NAŠ PRAZNIK posvečen 40-letnici OF

V soboto, 5. t.m., ob 17. uri odprtje kioskov

Od 20. dalje igra ansambel TAIMS

V nedeljo, 6. t.m., ob 15. uri odprtje kioskov

ob 17.30 začetek kulturnega programa z nastopom mešanega pevskega zbora »Slovenec« iz Boršta, mešanega pevskega zbora »Obala« iz Kopa, folklorne skupine »Karol Pahor« iz Pirana ter kantavtorke Magde Koren s Koroškega.

Ob 20. uri bosta spregovorila Boris Gombač in dr. Drago Štoka

Od 20.30 dalje prosta zabava ob zvokih ansambla TAIMS.

V ponedeljek, 7. t.m., ob 14. uri odprtje kioskov

od 20. ure dalje ples ob zvokih »Veselih godcev« iz Boljunca.

Vse tri dni bo poskrbljeno za jedaočo in za domačo kapljico.

V primeru slabega vremena se bo nedeljski kulturni program izvedel v gledališču »Prešeren« v Boljuncu.

že vrsto let. Letošnja sezona pa se bo prav gotovo pričela z nekakšnim negotovanjem, kar pa nikakor ne bo v oviro, nasprotno, po mnenju večine tistih, ki se s tem delom ukvarjajo, bo to celo spodbuda k večji zagnanosti!

Afera o stari devinski šoli se namreč med ljudmi še ni podela, pa čeprav se javno sploh ne govori več o tem. Imamo namreč občutek, da so nas z odločitvijo o predaji šole deželi, ki naj bi jo potem oddala Zavodu Združenega sveta, nekako potegnili za nos. Pri tem pa niso preliščili samo nekaterih, predvsem Slovencev, ki se v večji meri ubadajo s kulturnim in športnim delom. Potegnili so za nos vse prebivalce, Slovence in Italijane.

Pa poglejmo na vrsto dogodkov, ki so se v prejšnjih mesecih zvrstili z neverjetno naglico. V nekaj dneh smo se morali izreči o predaji šole deželi, občinski upravitelji so priredili celo javni sestanek o tem. Tu so se mnenja kresala in bila deljena. Turistični delavci so z navdušenjem sprejeli lokacijo Zavoda in poslali občini celo pismo z vrsto podpisov. Občinski svet

se je moral takoj izreči. Značilnost te predaje je torej bila izredna naglica v odločitvah. Takrat so vsi izjavljali, da bodo takoj pričeli z deli za obnovo šolskega poslopja, tako da se bo Zavod vselil že na začetku tega šolskega leta. O teh delih pa ni do danes ne duha ne sluha. Še več, v poletnih mesecih so v šolo nastanili celo kolonijo (slovensko), kar je povsem v redu, pa čeprav so nam občinski možje prej dokazovali, da je nevarno, če v šolo vstopi več ljudi (mišljene so bile namreč kulturne prireditve).

Spričo vseh teh dogodkov se nam vsiljuje mnenje, da je bila naglica prejšnjih mesecev zelo neupravičena in morda celo zlonamerna. Preveva nas občutek, da so nas potegnili za nos. Dejstvo pa je, da s takim ravnanjem niso prizadeli samo tistih, ki smo temu načinu odločno nasprotovali, temveč tudi tiste, ki so z zaupanjem gledali na to pobudo in verjeli v resnost in dobro voljo tistih, ki so za takšno ravnanje odgovorni, pa naj bo to Zavod Združenega sveta, dežela ali občinska uprava.

AI

ANDREJ KOŠIČ V KRAŠKI GALERIJ

V Kraški galeriji v Velikem Repnu razstavlja svoje akvarele goriški krajinar Andrej Košič. Kot običajno se tudi tokrat posveča predvsem domači naravi na Krašu, v Brdih in Vipavski dolini, opaziti pa je, da je čistim krajinskim motivom dodal več značilnih izrezov iz kraških in vipavskih vasi. Košičevo slikarstvo se je v novejših akvarelih torej motivno obogatilo, poleg travnikov, jesenskih gozdov z bori in nizkimi kraškimi zidovi slika še etnografsko zanimive detajle naših vasi, ki pod vplivom nezadržnega napredka žal vedno bolj izginjajo. Slikar Košič poleg ožje slikarskega opravlja tako pomembno kulturno poslanstvo ohranjanja naše kulturne dediščine.

Razstava v Velikem Repnu je odprta do 4. oktobra vsako nedeljo od 11. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

Trenutno politično zatišje v Gorici

Pred poletnimi počitnicami je bilo veliko govora o preverjanju med strankami, ki sestavljajo občinski in pokrajinski odbor v Gorici. Povod za »krizo« je bila izvolitev socialdemokrata Esposito za predsednika Krajevne zdravstvene enote, ki je za svojo izvolitev prejel glasove PSI, PRI, PSDI in tudi komunistov, ne pa Krščanske demokracije, ki je za predsednika predlagala svojega predstavnika. KD je takoj zahtevala preverjanje med strankami obstoječe večine na goriški občini in pokrajini z utemeljitvijo, da je bil predsednik izvoljen tudi z glasovi stranke, ki ni v tej večini. Začeli so se sestanki, srečanja, razgovori, dvostranski in skupinski stiki, zastopniki strank so se srečali tudi dvakrat na dan, na sedežu ene ali druge stranke, siedila so si razna poročila po časopisih, skratka je kazalo, da bo konec vseh obstoječih večin, da ne bodo izglasovani proračuni, grozili so s komisarji, predčasnimi volitvami in tako dalje. Za navadnega opazovalca in volivca se vse to zdi tako neverjetno, nemogoče in vendar je tako. Potem so prišle počitnice in vse tiho je bilo. V teh dneh pa se je zopet nekaj zganilo: član ožjega odbora KZE komunistu Bergomas je odvzel podporo predsedniku Espositu, čeprav do danes še ni uradnega sporočila stranke. Po vsej verjetnosti bo Esposito dal ostavko, kar bo ponovno sprožilo verigo mučnih in večurnih sestankov, po katerih bi morali priti do razčiščenja in verjetno novih volitev predsednika. Poleg tega pa je treba tudi reči, da ni mesto predsednika KZE edino še odprto vprašanje.

Po več kot enoletnem obdobju od lanskim volitev tudi nekateri važni organizmi nimajo še svojih vodstvenih struktur: tako Konzorcij ind. cone v Gorici, mestno podjetje za plin, elektriko in prevoze, občinska lekarna, zavod za ljudska stanovanja, turistična ustanova in še kaj. Mogoče bo v prihodnjih tednih le prišlo do dokončnega razčiščenja in sporazuma med strankami, kajti nejasnost in negotovost političnega okvira nedvomno ne koristita reševanju težavnih situacij, ki jih v goriški pokrajini ni malo.

Draga 81 - Začetek že v petek 4.t.m.

16. Draga se predstavlja z novostjo: dosedanjim trem predavanjem na študijskih dneh, ki jih prirreja Društvo slovenskih izobražencev, so organizatorji dodali še četrto. Prireditelji so sklenili izkoristiti že prvi dan Drage, ko je bila doslej na sporedu samo predstavitev. Tako bo prvi večer študijskih dni pridobil na teži in bo dobil lastno vsebino. Prvo predavanje bo v Peterlinovi dvorani Slovenske prosvete v ulici Donizetti, 3 v Trstu; posvečeno bo vprašanju slovenske emigracije v Argentini. Začelo se bo ob 18. uri, sama predstavitev pa bo uro prej. Uradna otvoritev z udeležbo tržaškega škofa bo kot doslej v soboto, 5. t.m., ob 16.30 na

vrta Marjanišča na Opčinah, sledilo pa bo prvo predavanje bolj razmišljujoče narave, saj bo obravnavalo predvsem filozofska in idejna vprašanja.

Nedeljski program se bo začel ob 9. uri z mašo, ki jo bo daroval slovenski škof, ob 10. uri pa bo tretje predavanje, ki bo posvečeno narodnosti, družbeni in verski problematiki Slovencev v videmski pokrajini s posebnim ozirom na Benečijo. 16. Draga se bo končala v nedeljo popoldne s predavanjem, ki bo obravnavalo probleme razvoja narodne zavesti in pluralizma. Vsi predavatelji nastopajo prvič v Dragi.

PROSLAVA 1.600 LETNICE OGLEJSKEGA KONCILIA

V teh dneh, in sicer 3. septembra, je minilo 1600 let od oglejskega koncila; leta 381 je bil namreč v Ogleju znameniti koncil, ki je pomenil zmago nad arijansko krivo vero in je bil nekako nadaljevanje koncila, ki je bil istega leta malo mesecev prej v Carigradu. Oglejski koncil je potrdil rešnico, da je Kristus pravi Bog in človek in predstavljal začetek obnovljene kulturne in religiozne življenjskosti v naših krajih in naši Cerkvi, v kateri so se združevali ljudje različnih narodnosti in zgodovinskih ter kulturnih tradicij. Oglejski koncil pa je pomenil tudi nastanek številnih cerkva in prenovljenega religioznega življenja v naših krajih. In zato je povsem naravno, da bodo vse krajevne cerkve in župnijske skupnosti, skupno s škofi in duhovniki, dostojno proslavili to obletnico. Zaključno proslavljanje bo v soboto, 12. septembra, v Poponovi baziliki v Ogleju, kjer bo liturgiji predsedoval genovski nadškof kardinal Siri; prisotni bodo še kard. Poma iz Bologne, številni škofje večjih mest severne Italije, štirje škofje iz naše dežele in številno zastopstvo slovenske in hrvaške Cerkve. Za to priložnost je goriški nadškof noblu.

Visoke cerkvene predstavnike, ki se bodo zbrali v nadškofijskem sedežu v Gorici.

TUDI LETOS »TEČAJ 150 UR«

Na nižji srednji šoli »Ivan Trinko« bo tudi letos takoimenovani »tečaj 150 ur« za vse tiste, ki bi radi pridobili diplomu nižje srednje šole. Lahko se vpíšejo vsi, ki so dopolnili 16. leto starosti; pouk bo v slovenskem jeziku in bo trajal celo šolsko leto. Lansko leto se je tečaj dobro obnesel in vsi, ki so opravili izpit, lahko dvignejo diplomu na tajništvu šole. Rok vpisovanja za letošnji tečaj zapade 21. septembra.

bo pozdravil tudi goriški župan. Zatem bo spreved krenil v Oglej, kjer jih bo sprejel tamkajšnji župan, kmalu zatem, ob 17. uri, pa bo v oglejski baziliki slovesno somaševanje; med liturgijo je na programu pozdrav nadškofa Cocolina, ki bo prebral tudi papeževo poslanico. Sv. maša bo v latinskem jeziku, med obredom bodo sodelovali mešani zbor S. Ignazio in L. Fogar iz Gorice in zbor grške pravoslavne Cerkve. aZ to priložnost je goriški nadškof pozval vse župnike, naj se v nedeljo, 6. septembra, spomnijo tega važnega zgodovinskega dogodka. Odbor za proslavo 16. stoletnice oglejskega koncila je izdal tudi medaljo, ki prikazuje baziliko v Ogleju, ki je bila posvečena pred 950 leti, na drugi strani pa prizor borbe med petelinom in

dalje na 7. strani ■

UMRL JE ERVINO POCAR

V 89. letu starosti je sredi avgusta v Milanu umrl znani germanist Ervino Pocar, eden izmed najbolj znanih prevajalcev iz nemškega jezika; za svoje delo je prejel velika mednarodna priznanja, »laurea honoris causa« na tržaški univerzi leta 1977. Njegovo ime je vezano tudi na goriško mesto, kjer je preživel svoja mlada leta kot študent nato pa profesor latinščine, italijanščine in grščine na klasičnem liceju do leta 1921, ko se je preselil v Milan in se popolnoma posvetil prevajanju nemških avtorjev. To svoje delo je opravljal prav do zadnjih dni svojega življenja, saj je pripravil tretjo knjigo Antologije avstrijskih pesnikov in še zbirko Kleistovih del. Številni so prevodi iz nemške literature, ki so izšli v njegovem prevodu v luksuoznih izdajah in tudi Mondadorijevih »Oscarjih«, prevedel je nad tristo del najbolj znanih nemških avtorjev: Hesse, Kafka, Kleist, Goethe, Mann, Grillparzer in še drugi.

Občinski praznik v Doberdolu

Ob 30-letnici samostojnosti in obnove občinske uprave so bile preteklo soboto in nedeljo svečanosti v Doberdolu, ki jih je organizirala občinska uprava v sodelovanju z vsemi društvi, ki delujejo v občini. Pomembna svečanost je bila v soboto zvečer v občinski telovadnici, kjer se je zbralo nad petdeset občanov, ki so v zadnjih tridesetih letih bili člani občinskega sveta, 14 članov je med tem časom umrlo. Doberdolski župan dr. Mario Lavrenčič je v svojem govoru poudaril pomen proslavljanja tridesetletnice občinske samostojnosti in izrekel priznanje vsem, ki so si prizadevali za dvig in rast doberdolske občine in vseh njenih občanov. Omenil je trud in prizadevnost občinskih upraviteljev, ki so se v težjih časih borili za uveljavitev naših pravic in dodal, da se moramo tudi danes še boriti za doseg zakonske zaščite,

ki jo Slovenci v Italiji zahtevamo. Sledilo je podeljevanje srebrnih kolajn, ki so jih prejeli svetovalci oz. svojci umrlih svetovalcev. Zlati kolajni je občinska uprava namenila županoma, ki sta bila od leta 1951 do 1980 na čelu občine. Prvi župan je bil pok. Miroslav Ferletič (kolajno je župan Lavrenčič poklonil sinu), ki je županoval od 1951 do 1956, drugo kolajno pa je prejel Andrej Jarc, ki je bil župan celih 25 let, to se pravi do lanskim upravnim volitev. Svečanosti so se udeležili tudi predstavniki drugih občin, tako župan Primožič iz Sovodenj, novogoriški župan Jože Šušmelj, zastopniki krajevnih skupnosti Sele na Krasu in Prvačina ter doberdolskih društev in organizacij. Na začetku in koncu svečanosti sta nastopili s kulturnim programom Orff orkester glasbene šole in dekliški zbor katoliškega prosvetnega društva »Hrast«.

Občinski praznik se je nadaljeval v nedeljo, ko so bile na programu številne prireditve. Najprej je bil na sporedu slikarski ex-tempore, ki so se ga udeležili številni doberdolski osnovnošolci in gojenci otroškega vrtca, ki so prejeli lepe nagrade po oceni komisije, ki so jo sestavljali Jussa, Košič in Vetrh. Sledilo je tekmovanje v žetvi, pa še v teku z vrečami, s samokolnico in vlečenju vrvi. Zjutraj je bil pohod po Krasu. Ekipi iz Doberdola in Prvačine (pobratene občine) sta se pomerili v odbojki, organiziran je bil tudi balinarski turnir. V večernem delu kulturnega programa je nastopil moški zbor iz Šentvida pri Stični, ki je po nastopih na Koroškem prišel tudi na Goriško in ga je na sedežu pokrajinske uprave v popoldanskih urah sprejela odbornica za kulturo Marija Ferletič; ansambel Lojzeta Furlana pa je poskrbel, da je bilo veliko veselja in zabave na plesnem prostoru. Jamarsko društvo »Kraški krti« je v občinski sejni dvorani priredilo predvajanje diapozitivov na temo »Kras brez sonca«. Tako dobro zasnovan in izpeljan program je lahko v ponos Doberdolecem, ki so se zbrali in skupno sodelovali pri organiziranju domačega občinskega praznika.

Bogat spored »Goriškega septembra«

Ob izteku poletja goriško mesto vsako leto, in to skoraj že dve desetletji, popolnoma zaživi in v kulturnem življenju postane žarišče številnih prireditev, ki jih poznamo pod imenom »Goriški september«. Letos je program teh prireditev še posebno bogat in privlačen. Pretekli teden, čeprav smo bili še v avgustu, se je »goriški september« že začel, saj se je v nedeljo zaključilo mednarodno tekmovanje folklornih skupin, ki so v Gorico prišle iz raznih evropskih držav. V popoldanskem sprevedu po glavni goriški ulici računajo, da je bilo nad dvajset tisoč gledalcev, pravi rekord v primerjavi s prejšnjimi izdajami tega zanimivega mednarodnega tekmovanja. V sredo, 2. septembra, je bila otvoritev prenovljenega gledališča Verdi, ki je bilo nekaj časa zaprto zaradi prehoda pod novo upravo in obnovitvenih del. Gledališče bo odslej služilo poleg kinodvorane tudi za razne gledališke in glasbene nastope. Na otvoritvenem večeru je igral goriški orkester, ki je poimenovan po dirigentu Rodolfo Lipizerju, ki je leta 1939 dirigiral prvi

koncert ravno tako ob prenovitvi dvorane, oziroma potem ko je Mussolinijev režim dal »pokvariti« blestečo notranjost tega gledališča. Isti večer je bil v goriški stolnici koncert znanega organista Sacchetija. Naslednji dan pa se je pričelo dvajseto, jubilejno, tekmovanje pevskih zborov »C.A. Seghizzi«, ki je letos še posebno skrbno pripravljeno in ki predstavlja po najavljenih zborih kvalitetni višek dosedanjih tekmovanj. Sredi meseca sta na programu tudi dva važna koncerta, ki bosta pritegnila prav gotovo pozornost številnih ljubiteljev glasbe. V ponedeljek, 14. septembra, bo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku nastopil slovit ansambel »I madrigalisti di Venezia«; naslednjo soboto, 19. septembra, pa je na programu že dolgo časa napovedani koncert enega izmed najboljših svetovnih pianistov, to je madžarski pianist Gyorgy Cziffra; nastopil bo v gledališču Verdi ob 21. uri, vstopnice so že skoraj vse razprodane. V septembru bi v Gorico morali priti tudi štirje pihalni orkestri vojske, ki bodo verjetno nastopili na raznih trgih v mestu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

O reviji »Cerkev v sedanjem svetu«

Nova številka revije »Cerkev v sedanjem svetu« — 7-8. — je posvečena temi »Kateheza odraslih«. Uvodnik z naslovom »Kateheza odraslih — znamenje časa« je napisal France Skrabl. V članku pravi med drugim: »Ker je v Sloveniji še razmeroma veliko število katehetov, ki se redno ne udeležujejo tednov za izpopolnjevanje katehetov, je MKS sklenil, da posveti letošnjo katehetsko številko »Cerkev v sedanjem svetu« prav katehezi odraslih, da bi na ta način tudi tem katehetom pomagal pri prilagajanju novim katehetskim zahtevam«. Zal avtor nikjer v članku ne omeni, kaj pomeni kratica MKS, zato tudi bravec zunaj katehetskih krogov ne more uganiti njene pomena. Misli si pač lahko, da gre za neki katehetski svet. Zaželjeno pa bi bilo, da bi se vsaj slovenski cerkveni tisk obvaroval takšnega birokratskega in površnega pisanja z uporabo kratic.

Vinko Potočnik piše o »Religiozni problematiki odraslih«. V članku je marsikaj takega, kar vzbuja pri bravcu, ki je občutljiv za verske probleme in za probleme Cerkve, pomisleke. Tako na primer piše Potočnik: »Torej, religija bo tudi v bodoče človekova spremljevalka, a postajala bo vedno bolj nekaj osebnega. Cerkev naj bi postajala institucionalno vedno bolj preprosta, uboga«. Očitno je, da je avtor močno pod vplivom določene modernistične in protestantske teologije. Emilio Alberich iz Rima je prispeval članek »Stanje in motivi kateheze odraslih v današnji Cerkvi«. Isti je prispeval tudi članek »Pomen kateheze odraslih«. V njem trdi med drugim: »Vsaka pastorala, ki ne daje prednosti odraslim, je neučinkovita. Naše organizirano prizadevanje se mora odločno in zavestno soočiti s svetom odraslih kot privilegiranimi namembniki pastoralnega dela. Pri tem moramo kritično pretehtati tradicionalno prepričanje, ki je mislilo, da je zadosti, če se bavimo z otroki in si tako zagotovimo krščansko zvestobo odraslih za bodočnost. V sodobni katehetski miselnosti se vedno bolj uveljavlja dvojno prepričanje: Kateheza za otroke je neučinkovita, če ne gradi na soodgovornost staršev in na splošno na soodgovornost odraslih vernikov in skupnosti odraslih. Zato si danes prizadevamo za preoblikovanje tradicionalnega postopka kateheze za otroke v katehezo staršev in odraslih, da bodo oni vzgojitelji v veri svojih otrok. Druga zahteva se nanaša na odnos med mladimi in odraslimi, ki naj s pomočjo dialoga vplivajo drug na drugega«.

Valter Dermota objavlja razmišljanje »Kateheza v različnih obdobjih odraslega človeka«. Odličen je članek Martina Bliema iz Celovca »Metode, poti in oblike kateheze odraslih«. Verjetno gre tudi tu za prevod. V članku je rečeno med drugim: »V mnogih ljudeh se kaže težnja, da bi se oddaljili od družbe, se zaprli sami vase, se oddalj z le navideznim svetom, kjer bi se čutili bolj varovane in kjer bi lahko pričakovali izpolnitev svojih želja. V vseh industrijskih deželah se množijo duševne bolezni. Alkoholizma je vedno več. Uživanje mamil je v porastu in s tem beg pred resničnostjo. Vedno več je napadalnosti kot npr. agresivno obnašanje v cestnem prometu, kriminalnosti, sovraštva do otrok; matere z več otroki le težko uporabljajo javna prometna sredstva, ker jih drugi ljudje sovražno sprejemajo. Ena najbolj ostrih oblik napadalnosti je veliko število splavov. Veliko število zakonskih loči-

tev in vedno večji strah pred zakonsko zvezo kažejo na motene medčloveške odnose ali kažejo, da ljudje niso več sposobni, da bi mogli vse življenje vztrajati drug ob drugem. V vseh industrijskih deželah raste število samomorov, zlasti med mladoletniki. Z dobrim gospodarjenjem smo se otresli mnogih oblik pomanjkanja, istočasno pa smo si nakopali še hujše oblike pomanjkanja. Naši medčloveški odnosi so postali zelo revni. Kot so postali revni naši medčloveški odnosi, je postalo revnejše tudi naše življenje. Ali ni to izziv za vse nas, ki oznanjamo veselo oznanilo? Ali ni to vpitje človeka našega časa? Klic za srečo, po smislu, po bolj srečnem življenju?«

O »Vlogi kateheze odraslih v župnijskem pastoralnem delu« piše Lojze Uran, o »Katehezi obrobni in oddaljenih kristjanov« pa Alojzij Šuštar.

Tudi v rubrikah na koncu najdemo še več člankov na motiv kateheze odraslih. Zelo zanimivo je razpravljanje Mojce Kresnik v rubriki »Dialog«, v njenem petem »pismu našemu župniku«. Zelo primeren je članek Jožeta Gregoriča »Govorimo glasno in razločno!«, ki kritizira preveč tiho in nerazložno ali prehitro branje in govorjenje nekaterih duhovnikov v cerkvah, tako da jih verniki ne morejo dobro razumeti.

Revija nam tokrat predstavi v fotografijah tudi zelo posrečeno prenovitev kletnih prostorov župnijskega doma v Trebnjem na Dolenjskem.

KLJUB VSEMU VNDARLE POZABLJENE STRAHOTI

Ob koncu druge svetovne vojne je bila generacija, ki se je bodisi na frontah bodisi v odporiškem gibanju bojevala proti nacistom in fašistom, ali pa je trpela zaradi udeležbe v odporiškem gibanju v nacističnih taboriških in fašističnih ječah, prepričana, da ne bodo te strahote nikoli pozabljene. Kakšno desetletje so res izhajale številne knjige, ki so opisovale, kaj se je dogajalo že pred vojno in posebno med njo v koncentracijskem taborišču Dachau in v drugih nemških koncentracijskih taboriških npr. Auschwitzu, vendar nobena teh knjig ni doživela kake visoke naklade. To so si razlagali opazovalci s tem, da ljudje neradi berejo o grozotah.

Zadnje desetletje pa je takih knjig vse manj. Starih ne ponatiskujejo in novih nihče ne piše, kajti tisti, ki so trpeli v koncentracijskih taboriških, so ali pomrli ali pa so trudni in ostareli, da se jim ne ljubi več pisati. Nekateri so tudi zagrenjeni, ko vidijo, kako malo se ljudje zanimajo za tisto, kar se je dogajalo pod nacionalsocialistično vladavino in okupacijo. Treba je prebrati samo sezname o novih knjigah nemških, italijanskih ali tudi slovenskih založb, pa vidimo, da cele mesece in leta ni omenjena v njih niti ena sama nova knjiga o trpljenju, ki so ga morali prenašati interniranci v nacionalsocialističnih in fašističnih taboriških in ječah. Kar zadeva slovensko knjižno produkcijo, si kar po vrsti sledijo nove knjige s spomini o partizanskih bojih in dogodivščinah, niti ene knjige pa ni, ki bi realistično prikazala trpljenje slovenskih internirancev v nemških koncentracijskih taboriških, čeprav je trpelo v njih na tisoče Slovencev in Slovenk. Zadnja, ki je vzbudila nekaj odmeva, a veliko premalo, je bilo dela Borisa Pahorja »Tudi onkraj pekla so ljudje«.

Ob 100-letnici smrti duhovnika Avgušтина Zlobca

Pred enajstimi leti je v Mačkoljah pri Trstu kjer je preživel zadnja leta svojega življenja, preminil č. g. Avguštin Zlobec. Letos 27. avgusta je potekala stoletnica njegovega rojstva. Zato je prav, da se ga ob tej priliki spomnimo, in to iz več razlogov, saj gre za enega naših pomembnih in zaslužnih primorskih rojakov in duhovnikov, ki je vse svoje življenje posvetil dušni in narodni skrbi svojega ljudstva. Živel je tiho in skromno, čeprav je okusil tudi težke preizkušnje in pregajanje pod različnimi režimi, ni nikdar iskal časti in priznanj. Zato bo treba podrobneje raziskati njegovo življenje in delovanje ter mu dati tisto mesto med zavednimi primorskimi rojaki, ki si ga je stvarno zaslužil.

Rodil se je v Ponikvah pri Avberju na Krašu dne 27. avgusta 1881. Po šolanju v Mariboru in Ljubljani je v Gorici dokončal blagoslovje. Kot kaplan je služboval najprej v Sežani in v Vatovljah. Pred prvo svetovno vojno je postal župnik v Pomjanu pri Kopru, kjer se je še posebno izkazal kot dosleden dušni pastir in zaveden Slovenec. Tega so se zavedle že italijanske okupacijske oblasti, ki so ga leta 1919 skupno z drugimi istrskimi javnimi delavci za dve leti internirale na Sardinjo. Ko se je vrnil med svoje župljane v Pomjanu, so ga fašistični eksponenti stalno nadlegovali in ustrahovali zaradi slovenskega pridigovanja ter zahtevali njegovo odstranitev. Ob priliki znanih volitev 15. maja 1921 so ga fašisti obtožili nič manj, kot da je sodeloval pri znanem spopadu s fašisti v sosednjih Marzagah. Leta 1939 so mu zagrozili s ponovno in

ternacijo. Ker se je odločil, da ostane med svojim ljudstvom, je moral sprejeti predčasno upokojitev in se preseliti k Sv. Antonu pri Kopru (danes Pridor), kjer je upravljal to župnijo do leta 1955, ko se je preselil na Trzaško.

Od leta 1957 do svoje smrti dne 23. julija 1970 je živel v Mačkoljah, kjer je tudi popokan. Dosegel je častljivo starost 89 let.

To so bili glavni obrisi njegovega življenja, ki ga bo treba, kot rečeno, še dopolniti z različnimi dogodki in doživljaji. Toda bolj kot naštevanje podatkov je pri pok. Avguštinu Zlobcu treba poudariti predvsem njegov trdni značaj in vsestransko doslednost, ki se je kazala v zvestobi duhovniškemu poslanstvu in slovenskemu narodu v najtežjem obdobju njegove zgodovine. Kljub vsem krivičnim pregajanjem ni nikogar sovražil, ampak zgledno opravljal svoje duhovno in narodno poslanstvo tako v trdih časih fašizma kot tudi v razmerah po končani vojni.

Zato je vse, ki smo blagega in zaslužnega pokojnika poznali, močno presunilo vandalsko dejanje neznancev, ki so lani meseca septembra razbili ploščo na njegovem nagrobnem spomeniku. Krajevna župnijska skupnost je dala pobudo za nabirko prispevkov, da se obnovi poškodovani del spomenika, kar je bilo tudi narejeno.

V četrtek, 27. avgusta — na dan stoletnice rojstva — so se vaščani iz Mačkolj spomnili pokojnega Avgušтина Zlobca s priložnostno sveto mašo. Domače Prosvetno društvo Mačkolje pa je ob tej priliki položilo na obnovljeni spomenik venec cvetja.

Sodobno kmetijstvo

OKRASNI VRT

Trato kosimo s kosilnico tako, da se ruša ne bo preveč presušila in če bomo kosili na daljše presledke, kosilnico dvignimo toliko, da je trava najmanj 5 cm visoka. Če je vreme deževno v začetku meseca, še lahko gnojimo. Gredice enoletnic okopavamo ali vsaj plevemo, dokler se rastline ne razrastejo in s tem odvzamejo prostor plevelu. Pred cvetenjem še pognojimo z gnojilom, ki vsebuje več fosforja in kalija.

Dveletnice, ki smo jih sejali na jesen oziroma pomlad, so sedaj že toliko zrastle, da jih moramo prepikirati v dobro zemljo enako tisti, kamor smo sejali spomladi. Mačehe in marjetice moramo vsaj enkrat presaditi, ker napravijo precejšnjo listno rožico rozeto.

Tudi spominčice in turški nageljčki se bolje razraščajajo, če smo jih v prvi dobi pikirali. Drobnocvetne priletne trajnice sejemo le še na začetku meseca, ker jih bomo potrebovali za skalnjak ter obrobke.

Nasad trajnic je ves v cvetju, zgodaj cvetoče odcvitajo, poleti cvetoče pa se odpirajo v lepoti socvetij in polnosti barv.

Zgodnje cvetoče trajnice, ki smo jim porezali odcvetela socvetja, se bodo pričele obraščati, ko jih bomo pognojili z mineralnim gnojilom. Visokim vrstam dalj ter ostrožnikom nudimo oporo.

Nizkorastoče dalije bodo lepše cvetele, če jih rahlo pognojimo in večkrat odstranimo odcvetele cvetove. Od trajnic, katerih cvet je primeren za rezanje, si več-

krat norežimo šopek, ker bodo ostali cvetovi lepši in rastlina bo dlje cvetela. Če še nismo tega storili, potonikam takoj porežimo semenske glavice. Krizanteme že delajo prve popke in ker za domačo potrebo gojimo vrste, katerim prvi popek odščipnemo, bomo odstranili tudi naslednja dva, iz tretjega pa se bo razvil lep in pozen cvet. Zato jih dognojimo in v vročem vremenu zalivamo, kajpak le tla, da dobi korenina dovolj vode. Pri vrtnicah z razumno rezjo cvetja lahko oblikujemo rast in obliko in če jih ne režemo dovolj pogosto za v vazo, jim moramo rezati odcvetelo cvetje, da ima nasad lepši videz in posamezna rastlina lepšo obliko. Zdaj je najprimernejši čas za pripravo koreninskih potaknjencev trajnic in pripravo gredic pri grmovnicah. S potaknjenci si bomo za domače potrebe nadomestili redkejšje in lepše sorte cvetic, ki jih želimo več. Razmnožimo lahko vse spomladi cvetoče trajnice, posebno lupina iz vrst Ruselovih križancev. Potaknjencev se bo bolj za gotovo ukoreninil, če ga odrežemo z delčkom korenine. Odrežimo raje nekaj vršičkov več in jih potaknemo, da bo kateri za rezervo.

Za potaknjence je najpomembnejši substrat dobro humozna prst, ki jo do polovice pomešamo z mivko. Imejmo pa jih v zasenčenem prostoru, v zaprti gredi ali drugje v vrtu tako, da ta prostor lahko večkrat pregledamo in zalijemo. Koreninske poganjke bomo rezali po cvetenju

rastline, ko se bo začela obraščati. Najprimernejše so *Doronicum*, *Lupina*, *Dicentra*, *Aubrieta*, *Iberis*.

Grebenice so postranski poganjki grmovnice ali trajnice, ki se jim stebela razraščajajo ali prepletajo. Tako se razmnožuje hortenzija, vse vrste magnolij in prilični nageljni.

Sredino zdrave veje, poganjka, pripognemo v zemljo in čezenj prisujemo kupček zemlje. V poganjek napravimo podolžno rez na mesto, ki bo pokrito z zemljo; rez je na spodnji strani. Poganjek bo za gotovo ostal v zemlji, če ga v zagreb pritrdimo s kovinsko sponko. Grebenica

MARIJI BERDON in STOJANU SOSIČU, ki se bosta poročila v Ricmanjih v nedeljo, 6. septembra, želita vse dobro v novem življenju openski župnik in cerkveni pevski zbor.

grmovnic naj ostane na mestu vsaj do naslednje jeseni ali celo pomladi, za nageljne pa je dovolj čez zimo, ko bodo novi poganjki začeli odganjati. Grebenica magnolije naj ostane ob matični rastlini vsaj dve polni vegetaciji.

Z. T.

PROSLAVA 1600. LETNICE OGLEJSKEGA KONCILIA

■ nadaljevanje s 5. strani

želvo z napisom »Victoria crucis in Trinitatis fide consistit«. Prizor je upodobljen na enem izmed številnih mozaikov v oglejski baziliki.

ZGODOVINSKI SIMBOL IN PRAVO SLOVENCEV

Knežji kamen, vojvodski stol...

OOOO 4 OOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOO J. ŠAVLI OOOOO

In dalje Michael G. Christalnick, plemiškega porekla, ki v svojem rokopisnem delu proti koncu 16. stoletja tako vztrajno poudarja, da je Koroška slovenska dežela! Njegov rokopis je izdal potem H. Megiser (*Annales Carinthiae*, 1612). (5) Prav gotovo ne zasluži nič manj pozornosti kot Valvazor in seveda Vischer!

Odkod je potem baronica von Prückenthal, por. Coraduzzi, doma z gradu Suha (Neuhaus) na Koroškem, znala tako dobro slovensko, da si je dopisovala (1686-90) s svojo hčerjo Izabelo, poročeno Marenzi v Trstu prav v tem jeziku, če ne bi šlo za materin t.j. za družinski jezik? (6)

In prvi goriški nadškof, grof Karel Michael Attems (1752), ki pridiga po slovensko po škofiji? Odkod mu tako dobro znanje slovenščine? (7)

Prav tako tudi njegov naslednik, grof Rudolf G. Edling (1770), ki redno pridiguje po slovensko ter uči v tem jeziku ob nedeljah tudi krščanski nauk v goriški stolnici! In rod Edling izhaja po vsem sodeč prav od koroških kosezov! (8)

Ob vseh teh zgovornih dejstvih pa doživljamo, da se nenehno ponavlja in širi

balada o »nemškem« plemstvu, za kar ni v virih ničesar oprijemljivega, samo da se zadosti ideologiji, ki vceplja v slovenske ljudi manjvrednostne občutke, tako da jih napravi voljne za potujčenje t.j. za beg iz dozdevno nesrečnega slovenstva, češ, nikake višje svetne in duhovne kulture ni imelo to ljudstvo?! Slovenski ljudje naj bi se z asimilacijo rešili dozdevnega hlapčevstva, pa seveda tisočletnih okovov, kot nam dopovedujejo ideologije o nenehnem osvojevanju. Koliko ostane v takih primerih še od resnične zgodovinske vede, je vprašanje, ki ga je treba posebej razčistiti.

Razčiščenje tega vprašanja pa je danes nujno, ker je z njim povezan ves smisel slovenstva in vera v njegov obstoj, v njegove ustvarjalne sile in njegovo prihodnost. Ob vsem spoštovanju do vsakega dela, tudi do onega hlapcev in dekel, pač ni mogoče dopustiti tako hudega potvarjanja zgodovinske resničnosti, še posebno ne, če ima to potvarjanje prvenstven namen, da uduši in ohromi slovensko zavest in delovno ustvarjalnost; da vceplja občutke nemoči in nebogljenosti v slovensko psiho in da žene tolike slovenske ljudi v iskanje po-

zabe v pijančevanju, misleč da kot »ubogi«, »majhni«, »večno zatirani« Slovenci pač niso zmožni boja z življenjskimi problemi. Ali pa tudi beg slovenskih ljudi v tuje organizacije, stranke, v tuj svet, kjer naj bi uresničili svoje življenjske sanje ipd.

Tragično pri vsem tem je, da se nesrečnostna pojmovanja o slovenski zgodovini vse do danes niso prav nič razčistila, temveč prej še celo okrepila. Značilno v tem pogledu je, da celo B. Grafenauer, ki v svojem, sicer tako pomembnem delu o ustoličevanju na začetku petdesetih let še uporablja označbo »država karantanskih Slovencev«, leta 1976, ko v posebnem članku odgovarja na ponarejeno nemškonacionalno proslavljanje 1000-letnice Koroške, dosledno izničuje slovensko narodno identiteto s tem, da prikazuje Karantanijo pred letom tisoč oz. devetsto kot »slovansko« Koroško, njene »slovanske« kneze, Karantance kot »Slovane« itd. (9)

Podobno kot z dozdevno »nemškim« plemstvom se, nadalje, nekritično sprejema kot gotovo dejstvo, da so se Slovenci naselili v naše kraje v 6. stoletju, t.j. po odhodu Langobardov v Italijo (568). Tudi to izhodišče je predpostavka, s katere izhaja B. Grafenauer v omenjenem delu, da si navaja tudi češkega zgodovinarja L. Niederleja, ki pa sodi, da so bili »Slovani« v teh krajih vsaj že v 7. stoletju. Resnici na ljubo je treba namreč povedati, da kake naselitve Slovencev na območje vzhodnih Alp ne omenja noben vir. Pa tudi Lango-

- Videš, Jakec, čeglih jemamo bol neiskusene ministre, vselih gremo naprej z duham časa. Zdej bojo lahko šle h soudatam tudi ženske. Se zna, samo prostovoljno.
- Ja, glih tu nam je še mankal. Ku de ne be blo zadosti kažina!
- Ma Jakec, ne stoj bet tak! Sej jemajo tudi druge države ženske pr soudatah jn jeh učijo streljat jn salcirat; vse koker moški. Pr nas pej jeh ne bojo denili med borce, ma bojo samo pomagale vojakom. Bojo, postaumo reč, pr rdečmi križi, bojo kuhale, luple krampir, peglale, prale srajce jn tako. Magari tudi vozile kamione, sej danes so vse ženske tudi šoferji.
- Jn kaku jem bomo rekli? Vojak jem ne moremo reč. Kej bomo rekli vojaka? Al soudatka?

- Lahko be rekli vojakinja. Al pej vojačka, vojačica?
- Videš, kašnem mladem, seksapilnem be jest reku glih vojačica. Ma kašnem bol prletnem al grdem be pej reku vojačar. Tudi soudatarca ne be blo slabo. Ma kej se ti ne zdi, de je vselih ku ane sort diskriminacija, če jeh ne denejo med borce? Sm prou radoveden, kej bojo rekle feministke.
- Ja, uane be se mogle postaut. Ke če čemo bet res enakopravni, moremo bet zmiram jn povsod jn tudi u vojski. Boš vidu, de bojo feministke kej demonstrirale jn zahtevale, de jeh denejo med borce. Jn vlada jeh bo kontentirala. Narbulše be blo, če be vzeli h soudatam glih feministke, ke so taku borbenne. Atlantski pakt be taku prdodu dosti borbenih soudatov.
- Ma jest jemam u misleh še ano sorto. Denmo reč: tašče. Ses taščami be lahko nardili posebne udarne brigade. Si misleš, kaku be se sovražnik tresu pred njimi! Jn kadar bo treba ki fronto prebit, be poslali naprej tašče. Tu bo prou zrevolucioniralo vojaške operacije jn taktiko ...
- Ma kej misleš, de bojo ženske tudi oficirji?
- Se zna, de bojo. Sej za komendirat so še bulše ku moški. Jest mislem, de be blo še narbulše, če be moškem soudatam komendirala ženska jn ženskem soudatam pej moški. Samo za udarne brigade tašč be mogle bet pej ženske, zatu ke tam moški ne be pršli do besede.
- Ja, ja. Jest mislem, de be disciplina prdabila. Ma si misleš, kej be blo, če be an kapetan komendirau ani kompa-

niji ženskeh rekrutov, ke be ble stare okuli dvajsti let?

- Jest rečem, de ne be blo neč hudga. Sej be komanda prtilla ženskam vsak teden po an paket pilul. Ma u kasarnah bojo pej mogli naredet tudi dvojna stranišča; za moške jn za ženske. Tle bojo spet nove špeže.
- Ma znaš kej sm slišou jest? De bojo pr tržaškemi komuni vzeli ženske h škovacinam. De štiri so vre nastople službo. Jn de so forte kontente.
- Ma tu od ženskeh škovacinov be se bli lahko zmisleli že prej. Sej je pometanje prou žensko opravilo. Sej so morbet tržaške ceste taku umazane glih zatu, ke jeh pometajo moški! Boš vidu, de se bo hmali poznala ženska roka. Taku videš, prihajajo ženske pravice le do svoje velave.

—o—

IZVRSTEN ZBOROVSKI KONCERT V GORICI

V torek, 25. avgusta, je v cerkvi sv. Roka v Gorici nastopil mladinski pevski zbor »Kantilena« iz Brna (Češkoslovaška), ki se je v našem mestu ustavil na poti na mednarodno zborovsko tekmovanje v Arezzu. Koncert je bil razdeljen na dva dela: v prvem so mladi pevci izvajali skladbe starejših, zlasti renesančnih avtorjev, drugi del pa je obsegal predvsem skladbe novejših skladateljev.

Pevski zbor »Kantilena«, ki velja za najboljši mladinski pevski zbor na Češkoslovaškem, je popolnoma upravičil svoj sloves, saj se je izkazal z izvrstno tehniko, sočnim zvokom in zrelo interpretacijo. Občinstvo je povsem napolnilo cerkev sv. Roka in na koncu nagradilo nastopajoče z dolgim aplavzom.

bardi so bivali na panonskem obrobju in ne v Karantaniji. Zato je kaj majava predpostavka, da je za njimi ostal prazen prostor, na katerega so se mogli potem naseeliti Slovenci oz. po nemškem stilu »Alpski Slovani«. In tudi, če so Langobardi odšli preko slovenskega ozemlja v Italijo, niso hodili kakih sto kilometrov na široko, temveč po eni od zgodovinskih poti. Že nekaj kilometrov stran od te poti pa ostaja prebivalstvo takšno kot prej in se ga langobardska selitev komaj kaj dotakne.

Henrik Tuma, ki je do dna preučil kmečko kulturo v Alpah in njeno prastaro imenoslovje, je prišel do prepričanja, da je slovensko prebivalstvo na tem območju že prastaro, (10) saj se najstarejša imena za planinska opravila, ki se krijejo s slovenskimi, pojavljajo vse tja do Švice. In ugotavlja, da je mirno kmečko prebivalstvo na tem prostoru, s svojim jezikom in kulturo preživelo zasedbo Kelto v Rimljanov.

Pred Kelti in Rimljani pa so na tem prostoru živeli Veneti, katerih jezik je bil podoben današnjemu slovenskemu. Tako ugotavlja tudi zgodovinar S. Rutar, sklicujoč se na Polibija in Herodota. (11) Najzgodnejši viri pa označujejo Karantance kot »Carontani«, »Winedi«, »Wandali«, »Venetii«, »gens Scлавonica« itd. (12) Torej jih očitno istovetijo z (predrimskimi) Veneti. In kljub temu vztrajno ponavljajo trditve o naselitvi po Langobardih!

Nezadostno predstavo o slovenski zgodovini pa povzroča tudi popolno zanemar-

janje zgodovinskega prava Karantanije, na katerem tako očitno vztraja med vsemi slovenskimi oz. karantanskimi deželami še najbolj koroško plemstvo. Ob neupoštevanju le-tega prava in ob predpostavki (B. Grafenauer), da je bil fevdalni red frankovski (t.j. isto kot nemški), ostaja zaradi fevdalnega reda nekoliko spremenjen obred ustoličevanja seveda samo neka neobvezna folklor. To pa nikakor ni res. Zakaj bi sicer vladar nadvojvoda Karel (1564) tako vztrajal na tem, da se mu takrat poluteranjeno plemstvo pokloni in mu zapriseže? Ono pa se je na vse pretege branilo, če mu vladar ne prizna verske svobode, kar je nadvojvoda potem tudi storil.

Zato, kar brez te poklonitve (kar je bilo isto kot ustoličenje ali kronanje) vladar sploh ni imel izvršne oblasti, temveč je bil vladar le po imenu. To ve pač vsakdo, ki je predelal nekaj ustavnega prava, le zgodovinarji na takšna dejstva očitno kar pozabijo.

(Dalje)

(5) W. Neumann (Beljak) je napisal o tem posebno knjigo (Michael Gothard Christalnick, Celovec 1956), potem ko so se našli Christalnickovi rokopisi kot predloge za Megiserjevo delo (Annales Carinthiae). Toda W. Neumann ne more dojeti, v čem je obstajalo slovenstvo Koroške tudi za nemško govoreče in pripominja v eni svojih razprav: Na vsak način ni mogoče spregledati protislovja, če pisci na Koroškem kasneje vnaprej poudarjajo pozitivno obravnavanje slovenske sestavine in še izrazit ponos na »slovensko

preklo« (Windischsein) dežele v koroškonemških ustih, kar je seveda resničnim razmeram popolnoma nasprotovale. Zato se je treba toliko bolj vprašati po posebnem pomenu te besede. Nosilec ideologije o »slovenski nadvojvodini Koroški« je bilo nemško plemstvo dežele (W. Neumann, Wirklichkeit und Ideologie des »windischen« Erzherzogtums Kärnten, Süddeutsches Archiv, 1961, str. 149). V resnici ne gre seveda za nikakršno protislovje, če upoštevamo veljavno zgodovinsko pravo ter duha časa. Pa tudi to, da plemstvo v takem primeru ni moglo biti nemško, ne po duhu ne po kulturi, in ne po zavesti. Koliko je sploh govorilo samo nemško, pa je še odprto vprašanje.

(6) PSBL (Primorski Slovenski Biografski Leksikon), Gorica 1976, str. 195.

(7) Mati nadškofa K.M. Attemsa, Elizabeta Coronini-Cronberg, je prav tako pripadala visokemu plemstvu, kar prav tako kaže na to, da je bil slovenski jezik v visokih krogih domač. K.M. Attems je zato pridigoval po slovenskih krajih v slovenskem jeziku, ki zanj ni bil tuj. Objavljena sta tudi dva njegova cerkvena govora: »Na praznik Karmelske Matere božje na Kapeli« (R. Klinec, Marija v zgodovini Goriške, Gorica 1955, 72-74) in »Na praznik Marijinega imena v Kanalu« (Zgod. Danica, 1853, 107, 110) - PSBL str. 24 R. K(linec).

(8) Iz ugledne plemiške družine tudi mati, Elizabeta Kobenc. Tudi Edling je redno pridigal slovensko in ob nedeljah razlagal v stolnici v Gorici v tem jeziku krščanski nauk. - PSBL str. 328 R. K(linec).

(9) B. Grafenauer, Ista zgodovinska mitologija. Kaj pravzaprav proslavljajo s »tisočletnico« Koroške? - »Delo«, Ljubljana 5. junija 1976. Enako tudi v delu »Zgodovina Slovencev« (Ljubljana 1979), v poglavju o Karantaniji.

(10) H. Tuma, Krajevno imenoslovje, Jadranški Alanah, Trst 1923, str. 128.

(11) S. Rutar, Zgodovina Tolminskega, Gorica 1882, str. 216.

(12) F. Kos, Gradivo I, II.